נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

רש"י ר"ן **עא.**

מתני' אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. אפי' מה שנדרה בארוסי ראשון: **לרשום עצמה.** שלא ניסת לאחד מהן או שלא נגרה בתוך הזמן אביה ובעלה כו': **גמ' [ונדריה עליה].** קרא יתירא הוא דלא איצטריך למיכתב דליכתוב רחמנא ואם היו מהיה לאיש אז מבטלת שפתיה אלא עליה מופנה משום נדרים שנראו לארוס הראשון דיכול להפר ארוס אחרון: **מנין כוותיה דשמואל.** דאפילו בנדרים שנראו לארוס ראשון מיפר בעל אחרון: **ולא הפיק הבעל לשמוע כו'.** דהיינו לא נראו לארוס ראשון: **שמע בעלה והיפר לה.** דהשתא נראו לארוס ראשון: **מוזר האב ומיפר חלקו של בעל.** לפי שאין הבעל מיפר אלא בשותפות שבשעה שהפר עדיין לא שמע האב ובשביל הכי מוזר ומיפר חלקו של בעל עם שלהן: **הן הן דברי כ"ש.** דאפילו נדרים שנראו לארוס מיפר האב לחודיה: **אבל כ"ש אומרים.** אין אב יכול להפר לא חלקו ולא חלק חבירו עד שיבא ארוס אחד עמו הואיל ונראו לארוס: **במאי פליגי.** כ"ש וכ"ה התם אמרי כ"ש גבי שמע אביה והיפר לה ולא הפיק הבעל לשמוע עד שמת מוזר האב ומיפר חלקו של בעל ומפרשינן התם אליבא דכ"ש אינו צריך להפר חלקו אלא חלק הבעל בלבד וכ"ה אומרים אין יכול להפר חלק הבעל בלבד אלא ח"כ מיפר חלקו עמו והכא מוחלפת השיטה דכ"ש סברי (ב) דשמע בעלה והיפר לה ולא הפיק האב לשמוע עד שמת הבעל ומוזר האב ומיפר חלקו של בעל אינו הפרה עד שיבטל חלק הפרתו והפרת בעל בכח אחת והכא קאמרי כ"ה אינו יכול להפר כלל אלא ארוס אחרון אלא הכא בהא קמיפלגי דהוו נדרים שנראו לארוס דלקמני שמע בעלה והפר לה הכא קאמרי כ"ש

מתני' נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפי' למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה (א) **זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה: גמ' מנלן דארוס אחרון מיפר נדרים שנראו לארוס ראשון אמר שמואל אמר קרא** [1]**ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה נדרים שהיו עליה כבר דלמא הני מילי שלא נראו לארוס ראשון אבל נדרים שנראו לארוס ראשון לא מצי מיפר ארוס אחרון עליה קרא יתירא הוא: תניא כוותיה דשמואל** [2]**נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה כיצד** [3]**שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום ואפי' מאה פעמים אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה** [4]**שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומפר חלקו של בעל** [5]**א"ר נתן הן הן דברי בית שמאי אבל בית הלל אומרים** [6]**אין יכול להפר במאי פליגי בית**

מתני' נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפי' למאה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. דאחרום מפר בקומין בשותפות. והאי דנקיט מתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום משום דבשעת עסקינן דשמע ארוס אב ומש"ה דוקא בו ביום אבל ביום של אחריו לא דיכון דשמע חד מיניייהו ולא הפר קיימיה לנדרה ובגמרא שקלינן וטרינן הי מיניייהו שמע ארוס אב אביה: **זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת.** שלא בגרה ולא נשאת דאי בגרה או נשאת יצאה מרשות אב וארוס לחודיה לא מצי מפר: **גמ' מנלן ה"מ דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון.** דמדקתני מתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום על כרחין בשעת עסקינן דאי לא בו ביום למה לי ונהי דאיכא לאחויי דלמא מתני' בשעת אב ומש"ה קתני בו ביום אבל שמע ארוס לעולם אימא לך דארוס אחרון לא מצי מפר אפ"ה שמואל קינלה מרבו דכי תנא בו ביום משום שמיעת ארוס תנא ליה. ומש"ה אמר מנה"מ דהאי מנא ה"מ לאו הש"ס קאמר ליה אלא כולה מדברי שמואל היא וכאילו אמר הכי אמר שמואל מנא הני מילי דארוס אחרון מפר נדרים שנראו לראשון ודכותה כרים פרק אלו מליאות (כ"מ כא.) גבי פירות מפוזרים וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות ומוכח התם דרבי יצחק גופיה בעי לה. ומסתמא מי מוכחא דדינא גופיה שמואל הוא דקאמר ליה ולאו דאיה דקרא לאחוד לאם אימא דדינא דתנאי הוא ושמואל לא אמר מידי אלא דמוכח ליה מקרא היכי מייתי מנא כוותיה דשמואל מברייתא דנערה המאורסה וכו' דהא בברייתא לא מוכח ליה להאי דינא מהאי קרא דשמואל ולא האי דינא לא חזיא ליה שמואל אלא מתני' היא מאי אולמא דברייתא ממתני' אלא ודאי משום דדינא גופיה שמואל קאמר ליה דהכי דתני ליה אתנאי מיהו מתני' איכא לאחויי דשמע אב עסקינן דאי לא מקלא קלים כיון דשמע אביה והפר לה ואיקלים ליה האי נדרא לאחמי אימיה לאב ולא בטלה לה הפרה דיליה היכי מצו אב ואחרום אחרון להפר דהא אמרי ב"ה בהיא דלעיל (פט.) דשמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת דאין יכול להפר ובכי האי גוונא לא אמרי' מת הבעל נתרוקנה רשות לאב משום דכיון דאיקלים ליה נדרא לא משגיח לחוריטו לאב וה"נ כי איכא אב ואחרום אחרון מאי שנא. ונראה בעיני לפי דבריהם ז"ל דהיינו טעמא משום לעגל דאיכא שיעוי רשות דמנתקי ליה האי נדרא מתרום לאב כל היכא דקלים ליה לא מצי מנתיק אבל הכא דאיכא ארוס אחרון חזיק ליה להאי ארוס אחרון כבריעה דראשון וכיון דמתרום לארוס קאתי אע"ג דאקלים ליה נדרא מצי אב ובעל להפר דכי הא דאיכא ארוס אחרון אלא דבריישא דבגוונא דריש קיימא ולא מפלגא בהדי ריש אלא דבריישא הפר אב והכא הפר בעל: **שמע בעלה והפר לה.** דאב לחודיה מצי מפר אע"פ שנתארסה לאחר וכדמפ' טעמא לקמן. וכי קתני ומפר חלקו של בעל הוא דאיצטריך ליה לאסמועינן דאע"ג דבעל כבר הפר חלקו אפ"ה חוזר האב ומפר אף אותו חלק עצמו של בעל משום דכי מיית ליה בעל בטלה הפרה דיליה: **אבל כ"ש אומרים אין יכול להפר.** אב בלא ארוס אחרון. ואמרינן במאי קמיפלגי כ"ש סברי בנדרים שנראו לארוס ראשון מתרוקנה רשות לאב ומש"ה כיון דלגבי האי נדר ארוס אחרון כמאן דליתיה דמי וכדמפרש בסמוך אב מצי מפר דלא תימא נהי דארוס אחרון כמאן דליתי' דמי מיהו כי נתרוקנה רשות דארוס ראשון לאב דוקא בנדרי' שלא נראו לארוס אבל נראו לא דליתא אלא אפי' נראו לו שמי שלא לארוס אחרון נתרוקנה

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב טוש"ע רי"ד סי' רלד סעיף יג וסעי' ח יח יט וע"ש:

כז ב מיי' שם הל' יד וסמג שם טוש"ע שם סעיף טז:

כח ג מיי' שם הל' יט טוש"ע שם סעיף יא וע"ש:

תוספות

מתני' [נדרה] והיא ארוסה ונתגרשה בו ביום ונתארסה בו ביום. שנדרה: אביה ובעלה האחרון מפירי' נדריה. דנעל דהייט ארוס מפר בקומין בשותפות דאב כדרבי פרקי' (נעל סו.) דוחוקא נקט נתגרשה בו ביום שנדרה, דמיירי שנשמע בעלה נדרה, ואם נתגרשה למחר הרי קיים הבעל ושוב לא יוכל אב להפר: **כל שלא יצאה לרשות עצמה.** דהייטו לו עשוה לו בגר: **אב** ובעל' מפרי'. בשותפות: **גמ' מנא ה"מ דארוס אחרון מפר נדרי' שנראו לארוס ראשון.** דהייטו נדרי' שנשמע ארוס לאחון, דמדקתני ונתקדשה בו ביום ונתגרשה בו ביום אלמא שמע הבעל, דאי לאו דנתגרשה בו ביום ה"ל קיים הבעל, דאי לא שמע הבעל אפי' נתגרשה ביום שלאחריו נמי: **א' שמואל' א' קרא ואם היו תהיה ונדריה עליה כבר ודילמא.** נגדרי שלא שמע ארוס ראשון: עליה קרא יתירא. למדרש מיני' נראו לארוס ראשון: תניא כוותי' דשמואל. דקבר דאחרון שי מפר מדרי' שנראו לארוס ראשון, ואי [קבלת] ליטייעי' ממתני' דקתני ונתגרשה בו ביום, כדפי' (נעל ד"ה נמי מנא ה"מ). מטו' דאיכ' לאחויי כדדמי קמן (עב.) בלא שמע ארוס ראשון, וכי נקט בו ביום לענין אב, ושמע אב, ואם נתגרשה [ביום] שלאחריו הרי קיים אב ושוב לא יוכל להפר. והא דלא תלמודא אמתני' (מנא ה"מ) דאחרום אחרון מפר נדרי' שנראו לארוס ראשון, ואלא לא ממשמעו' [דמתני' דהא איכא] לאחויי כדפי', אלא שמואל נקט בו ביום דאפילו נראו לארוס ראשון מפר, [וקיים ליה] דנקט בו ביום משום דשמע ארוס ראשון, ומנא ה"מ דקא תלמודא שמואל נוטיה היה שואל ומשיב כך, כמו שפי' ר' אלי מליאות (כ"מ כא.) וכמה מ"ר יצחק קב בד' אמות, דר' יצחק גופיה קבעי וכמה: ה"נ נערה המאורסה אביה ובעלה האחרון מפירי' נדריה ביצד שמע האב והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום אביה ובעלה האחרון מפירי' נדריה. פי' מדקתני בו ביום ע"כ הן נתארסה (קתני) מיירי שמשמע הבעל ולא קאי על לא הספיק לשמוע דריש, וקתני דכי שמע בעל ראשון ומת, דאביה ובעלה אחרון מפירי' נדרי' אלמא מנא שוטר דשמואל דנדרים שנראו לראשון אחרון מפר: וב"ב הגהה. וע"ש אמאי קתני נתארסה בו ביום, דוודאי כיון דמפרשינן דקאי אהיכא דשמע בעל לא הפר ל"ל שמת בעל בו ביום דאל"כ כבר נתקיים הנדר. ומיהו קשה למה נקט אתנא לומר שנתארסה בו ביום, ונראה משום דכיון דמיד שמת הבעל נתרוקנה רשות לאב, אע"פ שכבר הפר האב חלקו מיהו גם חלק הבעל שנתרוקן לא שייך שיפירנו האב [אלא] בו ביום שמת בעלה דאל"כ לא יוכל האב להפר, ושמת יום לחלק בעלא היתה שמיעה לבעל תעולם והאב כבר הפר חלק עצמו קודם שמת הבעל (ארן) האב מפר חלקו של בעל [אפי'] לאחר כמה ימים, אבל כשמשע הבעל ומת לא קם האב מחמיי ולריך להפר ביום שמועת הבעל, וע"ש, א"נ בו ביום דבריישא משמע דקאי איום נדר ושמועה, ולא נתפ לומר [דקאי] אמיתת הבעל, כיון דנתרוקנה רשות לאב, דלא כשמע בעל מיירי, דא"כ ל"ל בהך פיסא, כיון דלשמועה בריש דאיכא דאיכר אב בחי הרוס לאחר לאחר ולאחרון מפירי', ואע"פ שכבר היפר אב הפרה נרושה הייה לנו לומ' דשוב לא יוכל לחזור ולהפר, כ"ש היכא דלא שמע אב אב בחי ראשון דהוא ולאחרון מפירי', ולאחר מנא כלל הך דינא דבו ביום לריכא דלא שמע אב, אלא ע"כ מנא בו ביום לומר דאפי' שמע ארוס ראשון אב ולאחרון מפירי': ה"נ שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת בעל חוזר אב ומפר חלקו של בעל. והייטו נמי עניינא בריש, אבל ריש מיירי בדיעבד דאב ולאחרון אחרון והך פיסא מיירי בהא דאב: אר"נ הן הן דברי ב"ש. קאי כין תרשפ דשמע אב והפר אחר: אבל ב"ה סברי אינו יכול להפר. לא בריש אביה ובעלה אחרון ולא בהך פיסא אבל בריש, דבברי מקלם קלים הנדר ע"ש הפרה נרושה של אב, הלכך אינו מוריש ארוס הראשון לבעל אחרון, (אלא) (ואין) אביה אחר ומיפר (נדרי בתו) (חלקו של בעל):

מסורת הש"ס

א) [לקמן פט.], ב) [תוספתא פ"ו], ג) [נעל סח: לקמן עב. עמ:], ד) [נעל סט.], ה) ל"ל בהפרה דבעל לא פקע יעכ"ן, ו) ל"ל ומפרש הכי.

תורה אור השלם

1. וְאִם הָיוּ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שִׂפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז

הגהות הב"ח

(א) בפשטה זה הכלל נ"ב עיין לקמן דף פט סוף ע"א: (ב) רש"י ד"ה נמלי פליגי וכו' דכ"ש סברי היכא דשמע בעלה ובכי' שמת הבעל חוזר האב וכו' בעל דאינו הפרה וכו' אלא בהא קמיפלגי הכא דהוו נדרים וכו' ומיפר לה קאמר כל"ל ותיבת הכא נמחק כ' פעמים:

פירוש הרא"ש

מנה"מ. דאחרום אחרון מפר נדרים שנראו לארוס ראשון דמשמע ליה הא דקתני כמתניתין כו' ביום בכביל אחרום נקט דשמע ארוס ואם עבר ביום הוקמנו: עליה קרא יתיר'א הוא. דהוה מלי למכתב ואם היו תהיה לאיש ונדריה אז מבטא שפתיה דאחרום אבר אחרה על נפשה והוה שמעינן מיניה דאחרום מפר בקומין מדקאמר אבר אחרה דמשמע לבעבר למה לי למכתב עליה אלא לרבות אף נדרים שנראו לאחרום ראשון: תניא כוותיה דשמואל. דאחרום אחרון מפר אף נדרים שנראו לארוס ראשון והא לא מקבלי לך מתניתין היא דקתני בו ביום אלמא נראו לארוס ואמאי מייתי ליה קייתא מברייתא הכ"ל תניא להא דמ"ר משום דאיכא למימר דהאי דנקט בו ביום כדכביל אב נקט כדמוקי לה מתר הכי והאי דקאמר מה"מ דאחרום אחרון מפר נדרים שנראו לארוס ראשון לאו משום דמשמעותה דמתני' משמעון הכי אלא שמואל הוא דסבר הכי לדרש מיפורא דעליה ו)וחפ"ה מתני' והך מה"מ ממילתא דשמואל היא כדאיתא בריש פרק אלו מליאות [כ"מ כא.] וכמה מ"ר יצחק קב בד' אמות דאיכא דאיכר אב ובעלה האחרון מפרי' נדריה ביצד שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה בו ביום אביה ובעלה האחרון מפרי' נדריה. והא דקתני ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת מיירי דנתארסה לאחר כו ביום אמאי קתני ולא הספיק הבעל אפי' שמע נמי: ונתארסה בו ביום. מילתא אחריתי היא ולא קאי אריש אלא מיירי שמשע הבעל ומת ונתארסה בו ביום לאחר ואפי' ק' אלפי אביה ובעלה האחרון מפירין נדרים שנראו לארוס ראשון לאחרום אחרון מפר: ה"ג שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת הבעל חוזר האב ומפר חלקו של בעל והך טיפא דאיכא אלא דריש אלא דאיכא דאיכר אב ואחרום אחרון וטיפא מיירי בדיעבד דאב ולאחרום אחרון: אמר רבי נתן הן הן דברי ב"ש. קאי כין תרשפ כין אטיפא דלב"ש מינו ניח חלקו ונשאר חלק הבעל שלם לאורשו לאחרון כרשפ

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

עא: ר"ן נערה המאורסה פרק עשירי נדרים רש"י

בית שמאי סברי נדרים נמי (ה) שראוי לארוס נתרוקנה רשות לאב (ו) ומיגז גייז בית הלל סברי אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא מיגז גייז: אאבעיא להו גירושין כשתיקה דמיא או כהקמה דמיא למאי נפקא מינה כגון שנדרה ושמע בעלה וגרשה ואהדרה ביומיה אי אמר מר כשתיקה דמי מצי מיפר לה ואי אמר מר כהקמה דמי לא מצי מיפר לה ת"ש

נתרוקנה רשות לאב ומש"ה נהי דהכא נראו לארוס לאחרון רלאשון והפרה דיליה כמאן דליתא דמיא דמכי מיית ליה בטלה לה אפ"ה כיון דלארוס לאחרון לגבי האי נדרא כמאן דליתיה דמי מטעמא דנפרש בסמוך מלי אב מיפר: **ומיגז גייז.** לא הבנתי דברי הרלאשונים בזה אמאי מלי מפר אב לחודיה לבית שמאי דאמרי מיגז גייז טפי מב"ה דאמרי מיקלש קלים ועוד דאפי' אמרת מיגז גייז מ"מ מכי מיית ליה בעל מכריה לגזיזה דהתניא בברייתא דלעיל (דף פה:) שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא שאינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל ואם איתא דהפרה דאב כדקיימא קיימא אמאי לא מלי מיפר בעל לאחר מיתת אב דהכי דלא נתרוקנה לו רשות אב אפ"ה אב גייז דיליה ובעל גייז דידיה אלא מאי אית לך למימר דהכי דמיגז גייז אפ"ה כי מיית ליה אשתקלא ליה גזיזא דידיה וה"נ מאי שנא. וכ"ל דהיינו טעמא משום דלב"ש דסבירא להו מיגז גייז כיון דכי הפר בעל אבטיל ליה פלגיה דנדרא לגמרי הרי מעשה שלו נגמר ואשתלק ליה אדום בגלגולא דלעיל (דף פה:) שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא שאינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל ואם איתא דהפרה דאב כדקיימא קיימא אמאי לא מלי מיפר בעל לאחר מיתת אב דהכי לא מלי מיפר מב"ה דאמרי מיקלש קלים ועוד דאפי' אמרת מיגז גייז מ"מ מכי מיית ליה בעל מכריה לגזיזה דהתניא בבריית